

Opakované hnízdění rehka zahradního (*Phoenicurus phoenicurus*) v jalovci obecném (*Juniperus communis*)

*Repeated nesting of the Redstart (Phoenicurus phoenicurus) in
the Common Juniper (Juniperus communis)*

David Bubák

Gen. Kratochvíla 1015, 549 41 Červený Kostelec; e-mail: davidbubak@seznam.cz

Rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*) hnízdí na území České republiky ve světlejších lesích různého typu, na lesních okrajích a v zahradách. Hnízdo staví nejčastěji v dutinách stromů, lidských staveb či v zemi. Podle HUDCE (1983) bylo ze 194 popsanych hnízd 49 % umístěno v dutinách či polodutinách stromů včetně budek, 40 % na budovách, sloupech a v různém materiálu a 11 % na zemních stanovištích, např. skalních a zemních stěnách nebo mostech. V tomto příspěvku popisují hnízdění rehka zahradního v jalovci obecném (*Juniperus communis*) v zahradě se vzrostlými okrasnými i ovocnými stromy a keři v obci Dolní Radechová u Náchoda (kvadrát 5562, 50°26'N 16°09'E, nadmořská výška 380 m).

Dne 3.6.2007 jsem zde pozoroval pár rehků zahradních s potravou v zobáku. Oba ptáci nejčastěji sedali na okraj střechy dřevěné zahradní chaty. Jejich hnízdo jsem objevil až 11.6. Bylo umístěno v jalovci, který roste asi 1 m od okraje chaty. Jedná se o sloupovitě rostoucí kultivar jalovce o výšce 5,5 m, maximální šířce 1,4 m a stáří nejméně 40 let (obr.1). Hnízdo se nacházelo ve větvích ve výšce 2,6 m nad zemí. Bylo umístěno v kapse vzniklé mezi svisle rostoucími hustými větvemi přibližně 5 cm od vnějšího okraje keře. Boční stěny této kapsy i podklad hnízda tvořily husté větvíčky pokryté odumřelým jehličím. Rozměry hnízdního prostoru byly asi 15x10x12 cm (výška x šířka x hloubka). Přiletový otvor mezi obvodovými zelenými větvíčkami jalovce měl rozměry asi 6x4 cm (výška x šířka). Hnízdní materiál tvořily suché listy a stébla trav a úlomky listů stromů. Horní okraj hnízda se nacházel v úrovni spodní hrany vletového otvoru. V hnízdě bylo v den nálezu sedm mláďat ve věku minimálně osm dnů. Při kontrole 13.6. byla mláďata již téměř opeřená a vletový otvor k hnízdu byl mírně rozšířený. Při následující kontrole 16.6. byla mláďata již vyvedena.

Během kontrol byla okroužkována mláďata v hnízdě i oba rodiče. Zajímavostí byl odchyt cizího samce do sklopky umístěné přímo u paty hnízdního stromu.

V roce 2008 došlo k opětovnému zahnízdění rehků zahradních na témže místě. Dne 25.5. bylo ve stejné kapse mezi větvemi jalovce nalezeno hnízdo se sedmi vejci. Dne 31.5. bylo hnízdo prázdné se známkami predace. Otvor k hnízdu byl výrazně zvětšený a několik stébel z hnízdního materiálu bylo vytaženo na obvodové větvíčky jalovce. Asi 30 cm od hnízda byly větvíčky jalovce rozhrnuté a tato prohlubeň mezi nimi zřejmě vznikla usednutím ope-

řeného predátora. V hnízdní výstelce se nacházely drobné šupinky z vaječných skořápek rehků. Při kontrole bylo hnízdo odstraněno. Zajímavé bylo, že i přes predaci došlo k náhradnímu hnízdění na stejném místě. Dne 21. 6. bylo objeveno nově postavené hnízdo se snůškou pěti vajec. Při kontrole 29. 6. bylo zjištěno krmení čerstvě vylíhlých mláďat. Ještě 3. 7. byla mláďata krmena, ale už 5. 7. dopoledne bylo hnízdo opět prázdné, se stejnými známkami predace jako při prvním hnízdění. V průběhu prvního hnízdění byl odchycen samec, který nebyl totožný s tím loňským. Odchyt samice se nepodařil.

Nález takto umístěného hnízda rehka je neobvyklý, ale ne zcela unikátní. HUDEC (1983) uvádí ve výčtu 23 dřevin využitých k hnízdění rehky zahrádkami také jednou jalovec. Sice to výslovně neuvádí, ale i v tomto případě se pravděpodobně jednalo o hnízdo mezi větvičkami spíše než ve stromové dutině. Navíc uvádí jedno hnízdo umístěné volně při kmeni smrku. Také MENZEL (1984) uvádí obdobná hnízdění na jalovci nebo cypřišku. Důvodem popsání umístění hnízda zřejmě nebyl nedostatek hnízdních příležitostí, neboť v širším okolí se nacházela i obvyklá místa k hnízdění. Kromě příležitostí na budovách visela na borovici ve vzdálenosti 15 m od hnízda prázdná plastová budka. Pět metrů od hnízda byla budka dřevěná, ta však byla obsazena vrabcem polním (*Passer montanus*). Je možné též uvažovat o individuální preferenci konkrétních jedinců.

Souhrn

Príspevek popisuje hnízdění rehka zahradního (*Phoenicurus phoenicurus*) v jalovci obecném (*Juniperus communis*) v Dolní Radechové u Náchoda. Hnízdo se nacházelo v prostoru mezi větvemi ve výšce 2,6 m nad zemí a podkladem byly husté větvičky pokryté suchým jehličím. Z hnízda se úspěšně vyvedlo sedm mláďat. K zahnízdění ve stejném místě došlo i v roce 2008. První i následně náhradní hnízdo bylo vyplněno neznámým predátorem.

Summary

The paper describes an unusual nest of the Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*) in the Common Juniper (*Juniperus communis*) in Dolní Radechová village (Náchod district, 50°26' N 16°09' E, altitude 380 m; a garden in the village with sparse trees and shrubs and a little building). The nest was situated in the empty space within branches behind a 5 cm thick outer layer with a 6x4 cm entrance, 2.6 m above the ground. Dense tiny branches coated with dry needles were the basis for the nest construction. Seven young fledged. In the following year, Redstarts twice nested at the same site and both attempts were unsuccessful due to predation.

Poděkování

Za pomoc s překladem do angličtiny děkuji Janě Odlové, za cenné rady a kritické připomínky Martinu Paclíkovi a anonymním recenzentům.

Literatura

- HUDEC K. (ed.) 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3/I. *Academia, Praha*
 MENZEL H. 1984: Der Gartenrotschwanz (*Phoenicurus phoenicurus*). Die Neue Brehm – Bücherei. *A. Ziemsen Verlag., Wittenberg-Lutherstadt.*

Obr. 1: Umístění hnízda rehka zahradního (*Phoenicurus phoenicurus*) v jalovci obecném (*Juniperus communis*). Hnízdo bylo nalezeno 11.6.2007 v Dolní Radechové u Náchoda. Foto D. Bubák.

Fig. 1: Location of the nest by Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*) in the Common Juniper (*Juniperus communis*). The nest was found on 11th June 2007 in Dolní Radechová village near Náchod.

